

ȘCOALA COMERCIALĂ ROMÂNĂ DIN BRAȘOV - PEPINIERĂ DE COMERCIANȚI ȘI FUNCȚIONARI DE BANCĂ PENTRU ÎNTREG SPAȚIUL GEOGRAFIC NAȚIONAL

Necesitatea așezămintelor de învățământ utilitarist a început să se facă simțită în Europa după războaiele napoleoniene. În 1820 ia ființă la Paris cea dintâi școală specială de comerț, după modelul francez organizându-se, în anii următori, asemenea școli în alte centre ale Europei. Aceste școli ale începutului erau mai mult un fel de cursuri pentru completarea instrucției ucenicilor și funcționau doar în zilele de Duminică. Cele din Imperiul habsburgic intră într-o primă fază a prosperității lor după anul 1840, când utilitatea le este proclamată indirect prin legiferarea obligativității comerciantului de a ține contabilitate¹.

Lipsa unei clase mijlocii instruite, care să cultive, pe lângă interesele naționale, pe cele materiale ale neamului era resimțită din ce în ce mai mult și de către românii din imperiu. Receptivi la imperativele timpului, aceștia încep să înființeze școli, societăți pentru formarea și sprijinirea meseriașilor, instituții bancare. Primele încercări pentru înființarea unei școli comerciale în Transilvania le fac românii brașoveni, fiind „*cei dintâi în mintea cărora a răsărit ideea*”². Grație unui complex de împrejurări, între care un tratat comercial încheiat între habsburgi și turci în 1718, Brașovul devenise centrul relațiilor comerciale cu Orientul, un număr considerabil de comercianți români, greci, bulgari și macedo-români stabilindu-se în acest oraș privilegiat. Acordând românilor calitatea de cetățeni, împăratul Josif al II-lea a permis acestora să cumpere imobile, să ridice biserici și să locuiască în oraș, privilegiile rezervate până atunci exclusiv corpului meseriașilor și comercianților germani, răsturnate în 1848 prin proclamarea marilor principii de libertate, egalitate și fraternitate.

Cerințele unui comerț modern implica o pregătire pe măsură a celor care-l practicau. În 1833 se deschide la Brașov *Școala din Cetate* susținută de *Comunitatea religioasă a comercianților români*, care oferea elevilor, pe lângă instrucția elementară, un minim de cunoștințe necesare unui viitor comerciant. Cel dintâi profesor al școlii a fost *Antonie Stamatopulo*, ca inspector fiind numit, în anul 1835, *George Nica*, iar ca administrator *George Iuga*, ambii comercianți³. Reorganizarea și conducerea școlii este încredințată, din anul 1836, noului profesor *George Barițiu*, care propune înființarea unei școli de comerț, propunere în urma căreia este alcătuită o comisie însărcinată să facă preparativele și colectele necesare realizării acestei idei. Întemeierea Gimnaziului absorbea resursele de care comunitatea românească brașoveană putea dispune în acel moment, așa

Încât Barițiu introduce la această școală o clasă „pregătitoare pentru comerț”, destinată tinerilor care voiau să devină negustori. În programa cursului pregătitor figurau, pe lângă disciplinele generale, ca materii cu profil economic, Corespondența comercială, în limba română și germană, Istoria naturală „ca pregătire de cunoștința mărfurilor” și „Începuturi de doppie cu deprinderi de tablă” (Contabilitate). Pentru „studiile comerciale” a fost numit profesor *Emanuil I. Nichifor*, traducătorul „Pravilei comerciale”. Eforturile pentru înființarea unei școli comerciale sunt reluate câțiva ani mai târziu. Urmare a memoriului întocmit în 1850 de Corporația negustorilor români din Brașov, prin care aceasta cerea organizarea unei școli comerciale „în care să se învețe, în afară de studiile comerciale și limba română, germană, italiană și greacă”⁴, se deschide, în 1857, un „curs de seară pe seama ucenicilor și a calfelor de la prăvălii. Cursurile au început cu regularitate în 1861 și au durat până în 1886. Ele aveau două „despărțăminte” (trepte): unul pentru începători și altul în care se se predea „cele mai de lipsă cunoștințe pentru un viitor comerciant”, cuprinzând, între altele, „socoteala neguțătoarească”, „corespondența nemțească și românească”, „contabilitatea simplă”, „ceva din dreptul cambial”, „geografia comercială, cu deosebire a țărilor cu care poartă negoț românii”⁵.

Exigențele dezvoltării comerțului a determinat *Eforia școalelor centrale române greco-orientale din Brașov* să reia inițiativa fondării unei școli speciale de comerț. La începutul anului 1868, o nouă comisie, alcătuită din *Gabriel Munteanu, Ioan T. Popovici și George Iuga*, acreditată să găsească resursele necesare, se pune pe lucru și deja în luna iulie anunță marele eveniment care se va petrece în toamna anului 1869: deschiderea noii școli și în paralel o școală preparatorie, real-profesională, ambele destinate să pregătească tineri cu deosebire pentru meserii, științe tehnice și negoț. Pentru înființarea și susținerea școlilor s-a făcut apel la guvernul României. Printr-o petiție, din martie 1868, reprezentanții Bisericii „Sf. Nicolae” arătau autorităților române necesitatea imperioasă a noilor institute de învățământ și cereau guvernului român să mărească ajutorul oferit bisericii pentru a putea înființa cele două școli. Ședința Adunării Deputaților din 6 iunie 1868 a votat, cu unanimitate, acordarea unui ajutor anual de 23.500 lei noi în scopul completării școlilor centrale române din Brașov cu o școală reală și una comercială, votul Adunării căpătând valoare de lege prin sancțiunea ce a urmat⁶. Proiectul de organizare a noilor școli a fost adus la cunoștință Mitropolitului Andrei Șaguna și Consistoriului din Sibiu, iar prin intermediul acestuia Ministerului ungar de Culte și Instrucțiune Publică. Cu ajutorul mai multor binevoitori ai școlii, ca *George Barițiu, Ioan Alduleanu, comerciantul B. S. Popovici din Viena și Nicolae Teclu*, au fost procurate programele și planurile de învățământ de la mai multe școli reale și comerciale din Ungaria, Austria și Germania, care să servească drept model pentru înființarea noilor școli. În iulie 1869, principalele ziare din Transilvania și România („*Gazeta Transilvaniei*”, „*Telegraful român*”, „*Trompeta Carpaților*”) anunțau deschiderea noilor școli, iar totodată concurs pentru catedrele de profesor la disciplinele de specialitate.

Școala Comercială din Brașov a fost cea dintâi și unica școală comercială

românească din Austro-Ungaria și a doua de asemenea profil din partea ungară a imperiului, unde mai exista doar Academia de Comerț din Pesta, fondată în 1857, care avea ca limbă de studiu germana. Raportată la spațiul geografic național, era a doua școală comercială după cea din București, înființată în anul 1864 prin *Legea instrucțiunii publice*⁷.

Organizarea Școlii Comerciale române din Brașov s-a făcut după modelul academiilor comerciale din Viena și Pesta. Caracterul său era *confesional greco-oriental român* și cuprindea *trei clase* (în toamna anului 1869 s-a deschis clasa I, iar în anii școlari 1870/71 și 1871/72 următoarele două clase). *Limba de studiu era româna*, iar *inspecția supremă era exercitată de conducerea Bisericii Ortodoxe Române*⁸. Noua școală, ca și cea reală, a funcționat la început sub direcțiunea Gimnaziului, care de acum înainte va purta denumirea de *Direcțiunea școalelor medii greco-orientale române din Brașov*. Ca profesor pentru disciplinele de specialitate din clasa I comercială a fost angajat *Nicolae G. Orghidan*, absolvent al secției comerciale din cadrul Politehnicii din Viena, iar pentru anul următor *Ioan R. Stinghe*, absolvent al Universității din București. Disciplinele de pregătire generală erau predate de profesorii de la Gimnaziu. Totodată, pentru pregătirea viitoarelor cadre didactice, Eforia a trimis ca bursieri la Viena pe *Ioan Mazere* și *Nicolae Constantin*, cu condiția ca după absolvirea studiilor să revină în Brașov ca profesori ai Școlii Comerciale⁹.

Neputând dispune de un edificiu propriu, Școala Comercială a funcționat în aceeași clădire cu Gimnaziul, extinsă, în urma unor lucrări din anii 1871/72, cu noi săli de clasă. Un local nou n-a putut fi construit, cu atât mai mult cu cât, începând din toamna anului 1871, școlilor confesionale le-a fost retras ajutorul de stat. Pentru școlile centrale române din Brașov acest lucru a fost compensat întrucâtva prin sporirea subvenției din partea Universității fostului pământ regesc de la 3.000 la 5.000 de florini, precum și prin încasarea adaosului de dare de 5% plătit de credincioșii români, începând din 1873, în favoarea școlilor (o sumă anuală de aroximativ 1.200 de florini). În același an, sinodul Bisericii „Sf. Nicolae” a votat pentru școli un ajutor anual de 1.000 florini, mărit în fiecare an, până în 1885, cu diverse sume pentru procurarea de cărți elevilor săraci, pentru biblioteca școlară etc. Sursa cea mai însemnată de venit pentru școlile centrale române din Brașov rămâne ajutorul oferit din visteria statului român, ca recompensă pentru bunurile și privilegiile de odinioară ale Bisericii „Sf. Nicolae”. Cel dintâi, în sumă de 10.000 lei noi, a fost conferit în decursul anilor 1871 – 1873. În 1873, prin stăruința câtorva deputați cu tragere de inimă pentru școlile române brașovene, acest ajutor a fost mărit la 15.000 lei, sumă care a fost introdusă permanent în bugetul statului român prin lege specială, votată în 1875. Ajutorul din partea României a fost rău văzut de o parte a presei și lumii politice maghiare, care îi atribuia scopuri politice. Alte ajutoare au venit din partea *Comunității Brașovului*, *Cassei de păstrare brașovene*, *Comitetului administrativ pentru ajutorarea copiilor săraci de la școlile române din Brașov*, constituit în 1869, având în fruntea sa pe *Dimitrie Ionciovici* și *Diamandi Manole*, cât și din partea unor persoane particulare, precum protopopul Iosif Barac,

care în 1880 donează școlilor o parte din veniturile sale, în sumă anuală de 2.000 florini, sub denumirea de „*Fundația Barac*”, sau căpitanul pensionar *Gheorghe Cristureanu*, care a lăsat toată averea sa, constând din două case în București, Bisericii „Sf. Nicolae” cu dorința ca în aceste case să se înființeze un internat pentru elevii de la școala reală și comercială¹⁰.

Cel dintâi plan de învățământ al Școlii Comerciale avea ca discipline de studiu *Religia*, limbile *română, maghiară, germană și franceză, Aritmetica și Algebra, Geografia universală și comercială, Statistica, Istoria universală și comercială, Istoria naturală, Fizica, Contabilitatea, Aritmetica mercantilă, Caligrafia, Merceologia și Tehnologia și Dreptul cambial*. Inițial, a fost gândită ca o școală de doi ani cu un curs pregătitor de un an dar, deja în 1871, a fost numită o comisie pentru a se ocupa de modalitățile de a o transforma într-un curs pregătitor de doi ani și unul academic de alți doi. Cum dificultățile ivite n-au putut fi surmontate, s-a convenit pentru un curs de trei ani¹¹.

Organizându-se potrivit *Regulamentului școlilor comerciale secundare* publicat de guvernul maghiar la 10 octombrie 1872, Școala Comercială a primit, prin ordonanța ministerială din 14 iulie 1874, *drept de publicitate*, recunoașterea sa ca școală publică, fiind autorizată să organizeze examene de maturitate și acordându-se absolvenților săi dreptul de a fi primiți în cadrul academiilor comerciale din Viena și Pesta fără a urma clasele pregătitoare, ori de a servi în armată ca voluntari pe un an fără a fi supuși vreunui examen¹². Planul de organizare și programele de învățământ, modificate succesiv în anii 1873, 1885 și 1895, n-au adus schimbări radicale în viața școlii, care avea în plus față de școlile de stat, religia, indispensabilă unei școli confesionale și limba română, care era limba de învățământ. De asemenea, angajarea profesorilor rămâne în competența autorităților confesionale, conform dreptului de autonomie al Bisericii Ortodoxe. Eforia școlară recomandă pe cei mai capabili dintre concurenți, delegațiile școlare făceau alegerea, iar actul alegerii era întărit de Consistoriul arhiepiscopal. Cel ales și întărit astfel se institua la început ca profesor provizoriu; instituirea definitivă a profesorilor se făcea numai după susținerea unui *examen de calificare* (titularizare), în fața unei comisii numite de către Consistoriul arhiepiscopal.

Elevii puteau intra în școala comercială după terminarea primelor patru clase gimnaziale; ei trebuiau să susțină, în fiecare an, examene la toate disciplinele din planul de învățământ; examenul final era un *examen general de bacalaureat/maturitate*, susținut în fața unei comisii prezidată de un comisar consistorial și în prezența câte unui reprezentant din partea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice și a Ministerului de Comerț și Industrie. Certificatul de absolvent era supervizat de Arhimandrit și era redactat în limbile maghiară și română. Marea majoritate a elevilor școlii comerciale brașovene erau români de confesiune ortodoxă și greco-catolică (numărul elevilor greco-catolici a oscilat între 10 – 20), cei mai mulți fiii de agronomi, preoți și învățători. Dintre elevii de alte confesiuni mai bine reprezentați au fost evreii, mai toți veniți din România (al căror număr a ajuns la 33 în anul școlar 1879/80, la toate cele trei școli). Reformați și protestanți (maghiari sau germani)

erau în medie 1 – 4; în număr la fel de mic mai întâlnim slovaci, armeni și bulgari. În ceea ce privește zonele de unde proveneau elevii, observăm că numărul școlărilor din Brașov și împrejurimi a fost cu mult mai mic decât al celor veniți din alte părți ale țării. Numărul elevilor veniți din România varia între 40 – 50, la toate cele trei școli (în anul școlar 1879/80 numărul acestora s-a cifrat la 51).

Numărul mare de elevi și afluența din ce în ce mai mare de tineri care să studieze la Școala Comercială din Brașov arată atât necesitatea, cât și marea importanță și reputație de care se bucura aceasta nu doar în interiorul țării dar și în afara granițelor, cu deosebire în România, care absorbea aproape toți absolvenții. Astfel, în anul școlar 1871/72, an în care școala a început să funcționeze cu toate cele trei clase, erau înscriși 13 elevi; între anii 1883 – 1890 școala are în medie ceva peste 30 de elevi (36 școlari înscriși în 1889/90); în cursul deceniului 1890 – 1900 ajunge a avea aproape 100 de elevi și chiar depășește această cifră (în 1897/98 sunt 101 școlari; în 1900/901, 103); numărul acestora a rămas oarecum constant la începutul sec. XX, crescând în anul 1911/12 la 117, ajungând la 137 în cel următor [13]. În perioada 1869 – 1913, s-au înscris la Școala Comercială din Brașov un număr de 941 de elevi; dintre aceștia numai 878 au ajuns în anul II și 702 în anul III, iar 603 au și absolvit-o. Dintre absolvenții școlii se recrutau funcționarii de bancă, contabilii și comercianții care trebuiau să impulsioneze viața economică și interesele națiunii române. Lucru oarecum ciudat, majoritatea absolvenților preferau funcțiile publice, îndreptându-se prea puțin spre comerțul practic, sursă de bunăstare și de independență.

Până în 1895, Școala Comercială a funcționat sub aceeași conducere cu Gimnaziul și Școala reală. Cadrele didactice, cu excepția disciplinelor de specialitate, erau recrutate din rândul aceluiași corp profesoral. Cel dintâi director, decedat în decembrie 1869, a fost *Gabriel Munteanu*. Acestuia i-au urmat *Ioan Meșotă*, care a condus școala până la moartea sa în 1878, *Etienne Iosif* până în 1889, când s-a pensionat, *Hippolyte Ilasievici* director până în 1894, *Virgil Onițiu* până în 1897, *Arsene Vlaicu* până la război. Cei dintâi profesori ai școlii au fost: *Bartolomeu Baiulescu* (Religie), *E. Iosif* (L. română), *dr. V. Glodariu* (L. germană), *V. Oroianu* (L. maghiară), *I. Lengeru* (L. franceză), *P. Dima* (Aritmetica și Algebra), *dr. I. Meșotă* (Geografia, Istoria universală și comercială), *H. Ilasievici* (Istoria naturală), *N. G. Orghidan* (Științele comerciale), *I. Ionașiu* (Caligrafia) și *dr. N. Popp* (Gimnastica). Toți aceștia predau și la Gimnaziu, însă nu după multă vreme instrucția a putut trece în mâna profesorilor cu pregătire specială pentru comerț, unii dintre ei distinse personalități ale vremii. Amintim, dintre aceștia, pe *Arsene Vlaicu* cu studii speciale de comerț la Institutul superior de comerț din Anvers, de chimie și tehnologie la Budapesta; *Ioan Socaciu* cu studii de teologie la Nagyszeben, de drept și filozofie la Viena; *Ioan Panțu* absolvent al unui curs special de comerț și al Școlii politehnice din Viena; *Andrei Bârseanu* cu studii de filosofie la Universitatea din Viena; *Ioan Pricu*, licențiat în științele comerciale la Institutul superior de comerț din Anvers; *dr. Sterie Stinghe* absolvent de filosofie și filologie la Universitatea din Leipzig; compozitorii *George Dima* și *Ciprian Porumbescu* ca profesori de

muzică¹⁴.

Până în 1885, când va fi publicat un nou Regulament ministerial, s-au făcut mici modificări în planul de învățământ inițial al Școlii Comerciale. S-a simțit, mai întâi, necesitatea ca limbii materne să i se aloce mai multe ore, iar ca să poată fi realizat acest lucru a trebuit să se reducă câte o oră din studiul Religiei în clasele a II-a și a III-a; la Matematică s-a considerat necesar să se introducă o oră în plus la clasa a III-a pentru repetarea materiei studiate în anii precedenți; Tehnologia mecanică și cea chimică au fost reunite într-un singur studiu, iar Istoria economiei naționale a fost redusă la strictul de ore necesar pentru înțelegerea evoluției ideilor economice. Fiind singura instituție de învățământ comercial românească, învățământul comercial în genere fiind de dată recentă, școala s-a confruntat cu o acută lipsă de manuale, în general, românești în special. Nici una din disciplinele comerciale nu se predau după manuale românești, ci unele după manuscrise ale profesorilor (Economia națională, Dreptul cambial, Legea comercială), iar altele după manuale străine. Un prețios ajutor a venit, în această direcție, din partea Filialei din Brașov a Băncii „Albina”, al cărui director, Valeriu P. Bologa, s-a distins prin strădaniile depuse pentru a obține de la Centrala din Sibiu cât mai multe subvenții pentru școală. Alocând fondurile necesare, între anii 1892 – 1900 cu sprijinul băncii sunt tipărite 10 manuale pentru diferite discipline de specialitate¹⁵. Valoarea subvențiilor acordate Școlii Comerciale de Banca „Albina” s-a ridicat la 24.364 coroane, suma cuprinzând și contribuția la colecta pentru ridicarea unui edificiu nou¹⁶. Mijloacele de învățământ, comune pentru cele trei școli, erau modeste. În schimb, biblioteca s-a mărit an de an, parte din donații, parte prin cumpărarea de noi cărți din sumele destinate acestui scop, lăsate școlii de Mitropolitul Andrei Șaguna (50 florini), din partea Bisericii „Sf. Nicolae” (100 florini) și din taxele școlare¹⁷.

După promulgarea legii din 1883, care stabilea condițiile de calificare și admitere în funcțiile publice, în anul 1885 ministrul *Agoston Trefort* publică un nou *Regulament* care împărțea școlile comerciale în școli inferioare, cu trei clase, destinate ucenicilor de la prăvălii și școli comerciale medii, tot cu trei clase, menite a da elevilor o pregătire comercială mai înaltă. Acestea din urmă, din categoria cărora făcea parte și școala din Brașov, sunt reorganizate, reducându-se conținuturile unor discipline generale și stabilindu-se o legătură mai strânsă între acestea și cele special comerciale; introduce între disciplinele obligatorii L. franceză, scoate Chimia, Fizica și Tehnologia din clasele a II-a și a III-a și le încorporează în conținuturile pentru anul I; de asemenea, distribuie conținuturi din Economia națională, Dreptul cambial și Legea comercială și în anul II. Regulamentul mai face unele schimbări în dispozițiile privind examenul de maturitate și normează din nou modul de calificare al profesorilor de la școlile comerciale medii (profesorii cu specializare în disciplinele comerciale vor susține examenul de titularizare înaintea unei comisii speciale, numită de Comisia de examinare a profesorilor de la școlile medii; pentru ceilalți rămân în vigoare dispozițiile anterioare)¹⁸. În virtutea prevederilor legii din 1883, începând cu anul școlar 1884/85, Școala Comercială din Brașov a fost inspectată anual de un comisar al guvernului, care controla atât

starea internă a acesteia (procesul de învățământ, profesorii, mijloacele didactice), cât și pe cea externă (edificii, mobilier, igienă).

Schimbări mai însemnate se fac prin *Regulamentul din 1895*, care se ocupă numai de școlile comerciale medii, numite de acum înainte „școli superioare de comerț”, nemaifăcând deosebirea între școlile comerciale medii și academiile comerciale. Potrivit dispozițiilor Regulamentului din 1895 școala superioară comercială consta din trei clase (*inferioară, mijlocie și superioară*); condițiile de admitere rămân cele vechi (absolvirea a patru clase gimnaziale, reale sau civile), cu singura deosebire că se suprimă examenul de admitere. Planul de învățământ rămâne în genere cel din 1885, cu deosebirea că în locul limbii franceze puteau fi propuse limba engleză sau cea italiană. Dispozițiile anterioare cu privire la ocuparea posturilor de către profesorii școlilor superioare comerciale se menține, cu mențiunea că profesorii și directorii în funcție de cel puțin trei ani își pot păstra posturile fără a fi supuși examenelor¹⁹. Fiecare școală comercială trebuia să aibă, pe lângă director, cel puțin patru profesori. Regulamentul modifică numărul de ore la unele discipline, extinde conținuturile, reglementează viața internă administrativă și modul de recrutare a profesorilor din acest tip de învățământ²⁰.

Reforma din 1895 are ca primă consecință un început de separare a conducerii Școlii Comerciale, ca școală specială, de cea a Gimnaziului, separare propusă de Delegația școlară în decembrie 1895 și aprobată de Consistoriul arhidiecezan în ianuarie 1896. Necesitatea unei direcțiuni separate era resimțită de multă vreme și încă din 1893 fusese numit un director provizoriu pentru Școala Comercială în persoana prof. *Ioan Suci*, care conduce școala până în 1897, când este numit director *Arsene Vlaicu*²¹. Directorului Școlii Comerciale i se recunosc atribuții similare celor ale omologului său de la Gimnaziu și i se dă dreptul de a lua parte la ședințele Eforiei școlare cu vot consultativ. Legătura dintre cele trei școli nu se rupe; rămân comune o serie de activități și probleme precum consiliile profesoriale, folosirea aceluiași edificiu, acelorași mijloace de învățământ, festivitățile școlare, practicarea aceluiași regulament disciplinar și aceluiași mod de examinare și clasificare a elevilor, biblioteca și Societatea de lectură, frecventate de toți elevii. Pe lângă unele avantaje, consecințele comunității cu celelalte școli n-a fost benefică pentru Școala Comercială. Administrația n-a ținut cont de caracterul total distinct al școlii și de nevoile sale particulare; direcțiunea, la rândul său, fără buget, a trebuit să se mulțumească cu ceea ce primea; nu avea bibliotecă, laboratoare pentru Fizică, Chimie, Geografie; o singură colecție, incompletă, de eșantioane de mărfuri și câteva mese tehnologice erau singura sa avere. Cel mai mare neajuns îl constituia edificiul, nu doar comun ci și impropriu unei școli speciale, o clădire veche ce oferea prea puțin confort. Consistoriul a continuat demersurile pe lângă guvern pentru a primi suma necesară construirii unei noi clădiri, dar eforturile sale au rămas fără rezultat. Toate aceste probleme împiedicau dezvoltarea normală a Școlii Comerciale, motiv pentru care conducerea acesteia a intensificat eforturile pentru separarea totală, separare ce se va petrece abia în septembrie 1911.

Începând cu anul 1897, în conformitate cu prevederile noului Regulament,

Delegația școlară a stabilit componența corpului profesoral al Școlii Comerciale și anume: 1 director, 5 profesori ordinari definitivi, 1 profesor de religie, 1 maestru de gimnastică și 1 maestru de cântări. Totodată, în urma memoriului corpului profesoral și a demersurilor Consistoriului, a fost eliminată din vechiul regulament prevederea ca examenul de maturitate să fie prezidat de reprezentantul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, prevedere ce nesocotea caracterul confesional al școlii. Din toamna anului 1896 s-a restabilit vechea procedură, Ministerul recunoscând dreptul comisarului autorității confesionale de a prezida acest examen²². Până în 1895, *Examenul de maturitate* s-a ținut întocmai ca la Gimnaziu și Școala reală. După această dată se introduc examenele finale după modelul celor obișnuite la școlile de stat (clasificare prealabilă, examen public la toate disciplinele și în urma acestuia *clasificare generală*). Examenul consta dintr-o *probă scrisă* la Limba și literatura română, Limba și literatura maghiară, Limba germană, Limba franceză, Corespondență comercială, Aritmetică comercială, Aritmetică politică și Contabilitate, urmat de un *examen oral* la Istoria literaturii române, Istoria literaturii maghiare, Merceologie și Chimie, Cunoștințe de drept, Cunoștințe de economie politică, Istoria Ungariei și părți alese din Istoria universală și Geografia comercială. La clasificarea generală absolvenții puteau obține calificativul de simplu „*matur*”, ori matur cu „*bine*” sau „*foarte bine*”. Diploma cuprindea, pe lângă mediile obținute la examene, note pentru moralitate, pentru forma exterioară a lucrărilor scrise, pentru Religie și obiectele extraordinare. Din totalul elevilor înscriși la Școala Comercială din Brașov în perioada 1869 – 1913 doar 630, adică 66%, au trecut examenul de maturitate.

Pe toată perioada existenței sale, Școala Comercială a rămas proprietatea celor două biserici ortodoxe: „*Sf. Nicolae*” din Șchei și „*Assumption*” din Cetate. Cele două parohii erau reprezentate în administrația școlii prin câte 13 persoane fiecare, care formau *Delegația școlară*. Delegații alegeau, din rândul lor, 12 efori, care formau organul executiv, *Eforia școlară*. Alegerea se făcea pe trei ani. Autoritatea supremă o reprezenta Consistoriul de la Sibiu în frunte cu Mitropolitul Bisericii Ortodoxe Române, care inspecta școala periodic și delega comisarii pentru examenele de maturitate.

Înscrierea elevilor la Școala Comercială s-a făcut, după 1895, pe baza unei cereri, însoțită de certificatul de absolvire a celor patru clase medii. Solicitățile au rămas numeroase, însă legea permitea maximum 45 de elevi într-o clasă. Taxele plătite de elevi pe parcursul unui an școlar erau numeroase; în anul școlar 1913/14 se percepeau pentru înscriere 8 coroane, pentru instrucție 60 coroane, pentru fondul de pensii 10 coroane, pentru construcții 20 coroane, pentru certificatul școlar 3 coroane, o coroană pentru bibliotecă, una pentru anuarul școlii, două pentru Societatea de lectură, 6 coroane pentru excursii școlare, 4 pentru mobilier și 50 de fileri pentru patinaj. În total 115 coroane și 50 fileri. Elevii de alte confesiuni decât ortodoxă și greco-catolică plăteau dublu; la fel cei străini²³.

Elevii proveniți din familii nevoiașe, dar silitori, beneficiau de o serie de înlesniri. Pe lângă scutirile de taxe și ajutoarele, în cărți și veșminte, acordate de Biserica

„Sf. Nicolae”, au luat ființă în acest scop, *Fondul pentru ajutorarea școlărilor săraci și bolnavi și Masa studenților*. Cel dintâi a început să funcționeze din anul 1888, fiind administrat de o comisie aleasă din rândul corpului profesoral al școlii. Fondul a sporit an de an prin contribuții ale profesorilor și donații din partea unor persoane și instituții. Între acestea din urmă s-a numărat și *Banca „Albina”*, care a contribuit regulat la majorarea fondului cu 50 de florini anual, în perioada 1888 – 1993, iar după această dată cu 100 de florini. Avera fondului se ridica, în 1900, la 6.655 coroane. Masa studenților a luat ființă în anul școlar 1898/9 la inițiativa directorului Virgil Onițiu. Scopul ei era să suplinească lipsa unei cantine-internat și să servească gratuit un prânz cald unui număr cât mai însemnat de școlari. Cele dintâi instituții care au venit în ajutor au fost *Banca „Albina”*, care contribuia cu suma de 400 de florini anual, *Casa de păstrare din Săliște*, cu o sumă anuală de 50 de florini, *Reuniunea femeilor române din Brașov*, cu 100 de florini, *Comitetul Bisericii „Sf. Nicolae”* cu 400 de florini; alte 14 institute bancare românești au contribuit cu sume mai mici. Dintre particularii care au oferit sume mai însemnate pot fi amintiți: *Teodor Nica*, director la Banca Națională din București (100 florini), Firma „*Dobrescu și Paraskeva*” din Ploiești (200 lei), *Constantin Alexiu* avocat în Brăila, fost elev al gimnaziului din Brașov (200 lei), *Tache Stănescu*, avocat în Brașov (50 florini), *dr. Ioan Mihu*, avocat și proprietar în Orăștie (50 florini), *familia Mocsonyi* (200 florini), *Ioan și Elena Săbădeanu* din Brașov (1.000 lei). Totodată, la moartea lui *Vasile Bologa*, directorul Filialei „Albina” din Brașov și câțeva vreme membru al Eforiei școlărilor centrale române, Consiliul profesoral a hotărât să înființeze „*Fundația Vasile Bologa pentru masa studenților*”²⁴. Numărul *stipendiștilor* Școlii Comerciale, elevi care au beneficiat de ajutoare anuale în sume constând între 20 – 200 florini, a crescut continuu: în anul școlar 1897/8 au fost 7, în anul următor 11, iar în anul școlar 1899/1900, 12.

Absolvenții Școlii Comerciale din Brașov se bucurau de aceleași drepturi ca și cei de la școlile de stat. Ei se puteau înscrie la academiile de comerț din țară și străinătate, puteau urma cursurile unui institut pentru a deveni profesori la școlile comerciale sau se puteau încadra ca funcționari la bănci, birouri de poștă, de administrație publică, de contabilitate, caserii, de stat sau private, în alte sectoare de activitate. Majoritatea au optat pentru această din urmă oportunitate, cererea de specialiști pentru instituțiile publice sau private fiind mare nu doar în Transilvania, ci și peste Carpați.

După anul 1895 școlile superioare comerciale au intrat într-o lungă perioadă de stabilitate, neînsemnatele modificări fiind de natură a introduce dispoziții de ordin practic și a rezolva unele neajunsuri imediate. Astfel, în anul 1907 se modifică regulamentul examenului de maturitate; în anul 1915 se reduce numărul de ore, stabilindu-se pentru fiecare din cele trei clase câte 30 de ore pe săptămână. În locul examenului de sfârșit de an se adoptă aprecierea activității elevilor pe baza notelor obținute în cursul anului școlar. Profesorii sunt obligați să se asiste reciproc la ore, cel puțin o dată pe săptămână, în ideea de a se ajunge la o procedură bazată pe principii unitare, iar activitatea corpului didactic să capete o țintă comună. Tot acum

este anunțată o reformă radicală, care, din cauza războiului n-a putut fi îndeplinită, astfel că în toamna anului 1918 școlile superioare de comerț din Transilvania continuau să funcționeze în cadrul îngust al vechii reglementări²⁵. Școala Comercială superioară română din Brașov a rămas unica școală românească în funcțiune din Ungaria până la 1 Decembrie 1918. Ea a mai funcționat în anul școlar 1918/19, după care, trecând în proprietatea statului român, a fost naționalizată, încetând să mai existe după un trecut de o jumătate de secol.

Romanian comercial school from Brașov – merchants and bank office worker`s nursery for entire national geographical space (Abstract)

Romanian Comercial School from Brasov was found in year 1869 with Romanian state`s help, beeing organized after comercial Academies model from Viena and Pesta. Its nature was Greek-Eastern confessional, teaching language was Romanian and included three classes.

Large majority of comercial school from Brasov`s students were Romanians of Orthodox and Greek-Catholic confession, some of them who came from Romania. From students of after confessions the jews were better represented, almost all of them were coming from Romania.

Comercial School`s graduates, who were absorbed almost entirely by the Romanian state, prefered public positions. They took jobs like office workers in banks, post offices, public administration, book-keeping and in other spheres of public life.

The school functioned untill in educational school year 1918/1919 inclusively, and after, because it got into Romanian state`s property and it was nationalized, it stopped existing anymore after a past of halt of century.

Note

- ¹ D. Voina, *Scurtă privire asupra învățământului comercial din Transilvania înainte și după Unire*, Tip. „Viața”, Cluj, 1924, p. 4.
- ² *Revista Economică*, Sibiu, I, 1899, nr. 8, pp. 350 – 351.
- ³ Vlaicu Arsene, *Monographie de l'Ecole Supérieure de Commerce Greco-Orientale Roumain de Brassó*, Brașov, Imprimerie Ciurcu & Comp., 1913, p. 5.
- ⁴ Acad. V Malinschi, *Din trecutul învățământului economic. Contribuții la istoria învățământului românesc (1800 – 1944)*, București, Editura Academiei R.S.R., 1978, p. 66.
- ⁵ Vasile Bozga, Iuliana Gherasim, *Începuturile și dezvoltarea învățământului românesc pînă la 1877*, în „Revista de istorie”, tom 36, 1983, nr. 10, pp. 980 – 983.

- ⁶ Andrei Bârseanu, *Istoria școalelor centrale române greco-ortodoxe din Brașov*, Brașov, Tip. Ciurcu & comp., 1902, pp. 186 – 187.
- ⁷ C. Nicolae, *Organizarea și conținutul învățământului profesional și tehnic din România. Aspecte din perioada 1864 – 1948*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973, p. 46. Legea prevedea înființarea de școli comerciale și la Iași, Galați, Brăila, Craiova, Ploiești și Turnu-Severin, dar acestea nu s-au putut organiza imediat, ci mult mai târziu: cea de la Iași în 1880, cele de la Galați și Turnu Severin în 1898, cele de la Brăila și Ploiești în 1871, iar cea de la Craiova în 1877 (*Ibidem*, pp. 47 – 48).
- ⁸ Vlaicu Arsene, *op. cit.*, p. 5.
- ⁹ Andrei Bârseanu, *op. cit.*, pp. 187 – 188.
- ¹⁰ *Ibidem*, pp. 193 și 212 – 214.
- ¹¹ Vlaicu Arsene, *op. cit.*, p. 6.
- ¹² Andrei Bârseanu, *op. cit.*, p. 206.
- ¹³ Vlaicu Arsene, *op. cit.*, p. 22.
- ¹⁴ *Ibidem*, pp. 9 – 16.
- ¹⁵ „Revista Economică”, IV, 1902, nr. 15, p. 147. „Dacă vom cerceta starea instrucțiunii comerciale la noi în țară numai cu zece ani mai înainte, vom afla o lipsă totală de manuale pentru învățământul comercial, iar astăzi, mulțumită însemnatului ajutor material al institutului de credit și economii „Albina” din Sibiu, avem aproape pentru fiecare studiu comercial un manual corespunzător”. Cf. Mihai Drecin, *Banca „Albina” din Sibiu*, p. 159.
- ¹⁶ Mihai Drecin, *Banca „Albina” din Sibiu instituție națională a românilor transilvăneni (1871 – 1918)*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1982, p. 159.
- ¹⁷ Andrei Bârseanu, *op. cit.*, pp. 377 – 379.
- ¹⁸ *Ibidem*, pp. 463 – 465.
- ¹⁹ D. Voina, *op. cit.*, pp. 6 – 7.
- ²⁰ Religia este introdusă și în școlile de stat; se mărește numărul de ore la limbile străine (4 în anul I, câte 3 în anii II – III), punându-se mai mult accent pe latura lor aplicativă; la Geografie și Istorie se face o nouă împărțire a materialului studiat; se reintroduce Geometria în anii I și II, iar studiul Matematicii se extinde și în anul III; la disciplinele speciale comerciale, orele de Aritmetică comercială se reduc în anul I de la 5 la 4 dar cresc în anul III de la 3 la 4, Lucrările de birou se separă de Principii și Corespondență, fiecare devenind disciplină de sine stătătoare, numărul orelor de Economie națională se măresc de la 2 la 3, iar Dreptul cambial și Legea comercială sunt reunite într-o singură disciplină sub denumirea de Cunoștințe de drept.
- ²¹ Vlaicu Arsene, *op. cit.*, p. 9.
- ²² Andrei Bârseanu, *op. cit.*, pp. 531 și 470.
- ²³ Vlaicu Arsene, *op. cit.*, p. 29.
- ²⁴ Andrei Bârseanu, *op. cit.*, pp. 520 – 524.

²⁵ D. Voina, *op. cit.*, p. 8.

ANEXA 1

*Raportul Eforiei școlare adresat Mitropolitului Andrei Șaguna, pentru a-
înaînta Ministerului de Comerț și Industrie, privind organizarea și funcționarea
școlii comerciale.*

„Excelență, Înalt Prea-Sfințite D-le Arhiepiscop și Mitropolit,
și
Prea-Venerabil Consistoriu Arhiepiscopesc și Mitropolitan!

La provocarea Înaltului Ministeriu de comerț și industrie, comunicată Excelenței Voastre prin hârtia sa d – dto Pesta, 18 septembrie a. c. Nr. 14 250/1603 și transpusă Eforiei școalelor centrale române gr. ort. din Brașov cu comitiva Excelenței Voastre d – dto 9/21 septembrie a. c. Nr. 967, subscisa Eforie are onore a așterne în privința de nou înființatei școli reale și a nou înființatei școli comerciale române gr. or. de aici următoarele deslușiri:

I. În privința administrațiunei esterne

1. Atât școala reală, cât și cea comercială portă caracterul de școle române profesionale de religiunea greco-orientală.

2. Ca atare ele stau sub inspectoratul suprem al bisericii române gr. or. și respective al Arhiepiscopatului român gr. or. din Ardeal; se vor conforma prin urmare Statutului organic al Arhidiecesei.

3. Capitalul din care se vor coperi cheltuielile acestor școli este subvențiunea anuală de 23.500 lei noi (circa 2 000 #), votată de cătră On. Cameră legislativă a României în ședința din 6 iunie și promulgată prin decretul domnesc Nr. 1 083 din 2 iulie 1868, ca ajutor celor doue biserici române gr. or. din Scheiu și din cetate.

Notă. Această subvențiune din partea Statului român este un eflux al reminiscentelor evlavioase din timpurile trecute, când Românii din Principatele dunărene, mult cercetate de invasiunile barbare ale Turcilor, își căutau un asil de scăpare în Transilvania și mai cu semă în Brașov, unde petreceau adeseori cu anii, și repausând mai mulți bărbați iluștri ai României și fiind înmormențați la biserica românească gr. or. din Scheiu, au lăsat prin chisove autentice urmașilor lor îndatorirea de a ajuta și sprijini această biserică și școalele ei după putință. Pe baza acestei îndatoriri urmașii lor au și provedut în spiritul sfintei noastre religiuni la deosebite ocațiuni biserica cu daruri și au ajutat școalele ei.

4. Capitalul acesta se va administra deosebit de fondul gimnasiului nostru de cătră reprezentațiunile comunelor române bisericesti, care sunt proprietare ale acestor școli, prin corpul delegat din sînul lor sub numele de „Eforia școalelor

centrale române gr. or. din Brașov”, după statutele sinodelor bisericei noastre din Archidieceasă și conform Legământului încheiat între cele două comune bisericesci române din Brașov, care legământ se alătură aici în copie.

5. Localitățile acestor școli sunt în edificiul în care se află și clasele gimnasiale și elementare, care edificiu, ca să corespundă pe deplin cerințelor, va căpeta în primăvara viitoare o estindere mai mare.

6. Școlarii se primesc în aceste școli, menite a fi școli publice pentru tineri din toate părțile, pe lângă un didactru amesurat celui din gimnasiu, și anume de 4 fl. v.a. pe an în școla reală și 8 fl. v. a. pe an școla în școla comercială, iar tinerii săraci, dară cu calcul bun, se primesc fără nici o taxă.

II În privința organizațiunei interne seu a învățamentului

1. În ambele școli limba de propunere va fi cea română și de profesori se denumesc numai bărbați cualificați, de naștere români și de religiune gr. or.

2. Ambele școli sunt organizate în privința didactică după modelele cele mai bune ale școlelor reale și comerciale din Austro-Ungaria și anume:

.....
a) Școla comercială este întocmită în trei clase seu cursuri, fiecare de câte un an.

b) Scopul acestei școli este dublu: ca pe de o parte elevii, care vor absolva cele trei cursuri și apoi vor intra în viața comercială, să fie proveduiți, pe lângă cultura generală, și cu cunoscințele speciale comerciale, iar pe de altă parte cei-ce vor voi să se perfecționeze, să fie pregătiți a intra în Academia comercială de doi ani în Viena seu altă Academie superioră.

c) Planul de învețământ, care se alătură aici, este făcut după programul Academiilor de negoț din Pesta și Viena.

d) Ca elevi în clasa I comercială se primesc numai tineri cari au absolvat cu succes un gimnasiu inferior seu o școlă reală inferioră.

e) Obiectele special comerciale în clasa I, care s-a deschis în anul acesta școlar, se predau de un profesor cualificat, denumit anume pentru acestea, iar celelate se suplinesc deocamdată de profesori gimnasiali. Pentru clasele următoare se pregătesc profesori la Academia de negoț din Viena.

f) Cărțile introduse în ambele școli sunt cele usitate în școlele reale și comerciale din Austro-Ungaria, aprobate și de Inspecțiunea școlastică a Archidiecesei române gr. or. din Ardeal.

g) Esamenele la aceste școli, în care prelegerile se încep și se finesc deodată cu prelegerile din gimnasiu, se vor ține la finitul anului școlastic publice, sub presiul Inspectorului suprem școlastic, întocmai ca și la gimnasiu.

h) Atestatele școlarilor... eșiți din școla comercială să-i îndreptățească a fi primiți în cl. I a Academiei comerciale din Viena seu Pesta, trecând peste clasele pregătitoare.

i) Direcțiunea acestor școli este încredințată provisoriu directorului gimnasiului

român gr. or. de aici; pe viitor însă, dacă se va arăta necesitate, se va denumi pentru ele un director anume. Dorințele acestui director sunt tot acelea ca și ale directorului gimnasial, precisate în planul de organizațiune al gimnasiilor din Austro-Ungaria.

Brașov, 6/18 Octombrie 1869.
Eforia școalelor române centrale gr. or.
Damian Datco, m. p.
președinte”

(A. Bârseanu, Istoria școalelor centrale române greco-ortodoxe din Brașov,
pp. 349 – 352)

ANEXA 2

Planurile de învățământ ale Școlii Comerciale din Brașov, întocmite în conformitate cu reformele învățământului comercial din anii 1872, 1885 și 1895.

a) 1872

I. Obiecte de învățământ obligate	Cl. I	Cl. II	Cl. III
Religiunea	2	2	2
Limba și literatura română	3	-	-
Limba și literatura maghiară	3	3	3
Limba și literatura germană	2	2	2
Limba și literatura franceză	2	2	2
Matematica și Geometria	3	3	-
Aritmetica comercială	4	3	3
Istoria universală, ungară și comercială	3	2	3
Geografia	2	2	2
Istoria naturală			
Merceologia			
Technologia industrială	4	2	3
Technologia mecanică	-	-	2
Chemia și Technologia chimiei	-	3	-
Fisica	-	-	3
Cunoștințe comerciale și Corespondență ..	2	3	-
Contabilitate și Corespondență	-	4	4
Principii de Economia națională și de Istoria comercială	-	-	3
Legea comercială	-	-	2
Dreptul cambial	-	-	2
Caligrafia	2	-	-
Suma	32	33	34
II. Obiecte de învățământ relativ obligate			
Gimnastica	2	2	2
Cântările	2	2	2
Desemnul	2	2	2

(A Bârseanu, *Istoria școlilor centrale române greco-ortodoxe din Brașov*, p. 353)

b) 1885

I. Obiecte obligate	Cl. I	Cl. II	Cl. III
a) Generale			
1. Religieuna	2	2	1
2. Limba română	2	2	2
3. Limba maghiară	3	3	3
4. Limba germană	3	3	3
5. Limba franceză	2	2	2
6. Geografia comercială	2	2	-
7. Istoria	2	2	2
8. Matematica	3	3	1
9. Chimia și Tehnologia chimiei	3	-	-
10. Fizica	2	-	-
b) Speciale			
11. Aritmetica comercială	4	3	3
12. Contabilitatea	-	3	3
13. Principii comerciale și Corespondență ...	5	2	2
14. Merceologia și Tehnologia Chemică și mecanică	-	3	3
15. Drept comercial, cambial și legea industrială	-	2	2
16. Economia națională și știința financiară	-	2	3
Total	33	34	30
II. Studii facultative			
1. Caligrafie	1	-	-
2. Cântări	1	1	1
3. Desemn	2	2	2
4. Gimnastică	2	2	2

Notă: *Caligrafia* și *Gimnastica*, facultative prin regulamentul ministerial, erau considerate la Școala Comercială din Brașov obligatorii.

(A. Bârseanu, *Istoria școalelor centrale române greco-ortodoxe din Brașov*, p. 466)

c) 1895

A. Obiecte ordinare	Cl. I	Cl. II	Cl. III	Cu totul
1. Religiunea	1	1	1	13
2. Limba română	3	2	2	7
3. Limba maghiară	3	3	3	9
4. Limba germană	3	3	3	9
5. Limba franceză	3	3	3	9
6. Geografia comercială	2	2	2	6
7. Istoria	2	2	2	6
8. Matematica și aritmetica politică ...	2	2	2	6
9. Fizica	2	-	-	2
10. Aritmetica comercială	4	3	3	10
11. Lucrări de birou	1	1	1	3
12. Contabilitatea	-	3	3	6
13. Corespondență comercială	2	2	2	6
14. Principii comerciale	2	-	-	2
15. Economia națională	-	2	2	4
16. Cunoștințe de drept	-	3	2	5
17. Merceologia	-	3	3	6
18. Caligrafia	2	-	-	2
Suma	33	34	34	101
B. Obiecte extraordinare				
1. Limba latină	-	-	1	1
2. Stenografie	-	-	-	-
3. Cântări	2	2	2	6
4. Gimnastică și jocuri	2	2	1	5
5. Desemnul liber	2	2	2	6

(A. Bârseanu, *Istoria școalelor centrale române greco-ortodoxe din Brașov*, p. 471)

ANEXA 3

Tabel statistic cu elevii înscriși și absolvenții Școlii Comerciale din Brașov
în intervalul 1869 – 1913

Anul școlar	Cl. I	Cl. a II-a	Cl. a III-a	Total	Absolvenți
1869/70	6	-	-	6	-
1870/71	6	4	-	10	-
1871/72	5	5	3	13	3
1872/73	12	4	2	18	2
1873/74	3	8	3	14	3
1874/75	7	3	4	14	4
1875/76	11	4	2	17	2
1876/77	5	9	3	17	3
1877/78	7	4	8	19	8
1878/79	7	5	4	16	4
1879/80	9	7	4	20	3
1880/81	13	11	5	29	5
1881/82	10	9	20	39	10
1882/83	20	9	9	38	9
1883/84	13	12	6	31	6
1884/85	12	9	9	30	8
1885/86	15	10	10	35	9
1886/87	13	11	10	34	10
1887/88	14	9	12	35	12
1888/89	14	10	9	33	9
1889/90	16	12	8	36	7
1890/91	15	14	9	38	9
1891/92	28	14	12	54	10
1892/93	30	23	12	65	12
1893/94	36	27	21	84	16
1894/95	31	30	27	88	22
1895/96	28	27	30	85	25
1896/97	36	31	24	91	21
1897/98	44	33	24	101	21
1898/99	25	40	23	88	17
1899/900	35	27	35	97	25
1900/901	44	36	23	103	20
1901/902	31	38	32	101	15
1902/903	35	28	33	96	34
1903/904	30	32	21	83	23
1904/905	38	31	25	94	24
1905/906	43	35	28	106	11
1906/907	30	38	33	101	13
1907/908	52	32	23	107	46
1908/909	38	35	21	94	22
1909/910	36	33	26	95	28
1910/911	37	34	31	102	31
1911/912	45	37	35	117	35
1912/913	56	48	33	137	33
Total	941	878	702	2521	630

(V. Arsene, *Monographie de l'Ecole Supérieure de Commerce Greco-Orientale Roumain de Brassó*, p.22)

ANEXA 4

Componența Delegației și Eforiei școlare pentru anii 1912 – 1914

A. Delegația școlară:

Delegații din partea Bisericii „Sf. Nicolae”	Delegații din partea Bisericii „Assumption”
1. Bobancu Emanuel, comerciant	1. Dr. Blaga Iosif, profesor
2. Colancea Nicolae, speculant	2. Dr. Dan Emil, avocat
3. Furnică Nicolae, măcelar	3. Goroiu Nicolae, avocat
4. Furnică George, măcelar	4. Langeru Ioan, avocat
5. Lupan Andrei, proprietar în vârstă	5. Dr. Moga Constantin, avocat
6. Lupan Dumitru, proprietar în vârstă	6. Muscalu Vasile, șelar
7. Mircea Demetriu, institutor	7. Nițescu Voicu, avocat
8. Muntean-Duloicu Vasile, proprietar	8. Precup Eugen, lăcătuș
9. Pernea Florian, agent de schimb	9. Pușcariu Iosif, avocat
10. Pricu Ioan, profesor	10. Sav Elie, comerciant
11. Dr. Saftu Vasile, stareț	11. Sterie Diamandi, proprietar
12. Stinghe Dumitru, măcelar	12. Dr. Vecerdea Nicolae, avocat
13. vacant	13. vacant

Președinte: Dr. Vecerdea Nicolae

Vice-președinte: Dr. Saftu Vasile

Secretar: Dogaru Romulus, contabil

B. Eforia școlară:

1. Dr. Blaga Iosif
2. Dr. Dan Emil
3. Furnică Nicolae
4. Langeru Ioan
5. Lupan Andrei
6. Lupan Dumitru
7. Pricu Ioan
8. Pușcariu Iosif
9. Saftu Vasile
10. Sterie Diamandi
11. Stinghe Dumitru
12. vacant

Președinte: Dr. Saftu Vasile

Vice – președinte: Langeru Ioan

Secretar: Dogaru Romulus

Trezorier: Pricu Ioan

Casier: Dr. Blaga Iosif

(V. Arsene, Monographie de l'Ecole Supérieure de Commerce Greco-Orientale Roumain de Brassó, pp. 26 – 28).